

FESZTIVÁLI

Karoly Vary minden második nyáron ünnepi díszbe öltözik a nemzetközi filmfesztivál tiszteletére. Az idén immár huszonegyedszer került sor ebben a hatszáz évvel ezelőtt IV. Károly király és császár által alapított világhírű fürdővárosban, Karlsbadban, a rangos filmseregszemlére, amelyre most is rengeteg vendég, színész, rendező és újságíró érkezett. A két hét folyamán naponta átlag tizenhat filmet vetítettek öt különböző helyen. Csak az új központban, az impozáns Thermál

fürdőszanatórium nagytermében ezrek százan foglalhattak helyet, a kilenc-ezer férőhelyes kertmozról nem is beszélve. Több mint harminc ország mintegy negyven filmmel képviselte itt magát.

De szólaltassunk meg néhányat a meghívott vendégek közül, mit mond önmagáról, a hazáját képviselő filmről és itteni élményeiről.

INDIA

Az indiai küldöttséget könnyen föl lehet

tett ismerni: a nők szebbnél szebb száriba öltözve, a férfiak turbánnal a fejükön jártak-keltek. Az alacsony termé- tük, meggyerő Amita Malik asszony készségesen nyilatkozott.

– Író és újságíró vagyok. Nagyon sokat jártam külföldön. Tíz évvel ezelőtt már voltam itt, az akkori filmfesztiválon. Külföldi tapasztalataimról most jelenik meg a második könyvem, amelyben tizennégy országban tett látogatásaim élményeit írtam meg. Pontosabban azt, hogy a világ egyik-másik népe mit tud Indiáról, népeiről és kultúrájáról. Sajnos, a legtöbb ember külföldön elsőként a szárit említi, de többet aztán alig tud mondani rólunk.

– Egy verseny, és két versenyen kívüli indiai film szerepelt a fesztivál műsorán. Mondhatna valamit a Falusi történet című versenyfilmről?

– Már maga a cím kifejezi a lényegét: egy átlagos indiai falu életébe pillanthatunk bele egy nincstelen, nagyon szegény család mindennapjain keresztül. Sokan kérdezték tőlem, hogy hány évtizeddel ezelőtt játszódik a film? Sajnálkozva ugyan, de be kellett vallanom, hogy napjainkban. Tudom, hogy az európai ember számára nagyon meglepetésvad az a primitív, az itteni viszonyokhoz képest századokkal ezelőtti életformát idéző életmód, amit a film- ben láthattunk, de nálunk még ilyen összetakolt kunyhókban, fillérékért dolgozva, a tudás legalacsonyabb szintjén él az ország lakosságának nagy része. Azt hiszem, hazámat jól bemu-

Tra Giang vietnami színésznő

tató, szépen elkészített filmet hozott M. Sen rendező.

– Milyenek találja a fesztivált, a várost?

– A városnak különös, egyedi bája, varázsa van. A világ számos városában megrendezett fesztiválon megfordultam már. Az itteni fesztiválon az tetszik a legjobban, hogy a szervezők az ún. harmadik világ, vagyis a fejlődő országok s így India filmművészetének is fórumot biztosítanak.

VIETNAM

A négytagú vietnami küldöttségben volt egy nagyon szép, fekete hajú lány: Tra Giang színésznő, az Első szerelem című vietnami versenyfilm főszereplője.

– Hogyan lett színésznő?

– Édesanyám színésznő, apám pedig színházi rendező, így elég természetesnek találok, hogy magam is szüleim nyomdokaiba léptem. Sokat láttam őket gyakorolni, játszani, s már iskolás koromban magam is gyakran szerepeltem versekkel, diákszínjátékok között. Közben elvégeztem a főiskolát, jelenleg Ho Si Minh-város tiz színházának egyikében játszom. De gyakran hívnak filmezni is, eddig már több mint tíz filmben kaptam kisebb-nagyobb szerepet.

– Megtudhatnék valamit a vietnami filmgyártásról és versenyfilmjükről?

– A mi filmvállalatunk nagyon kicsi és nagyon fiatal. Még a francia gyarmati uralom alatt forgatták hazánkban az első játékfilmeket, de ezek nem vol-

Amita Malik asszony, indiai filmkritikus

Nagy Réka és Szerencsi Éva, a magyar küldöttség tagjai

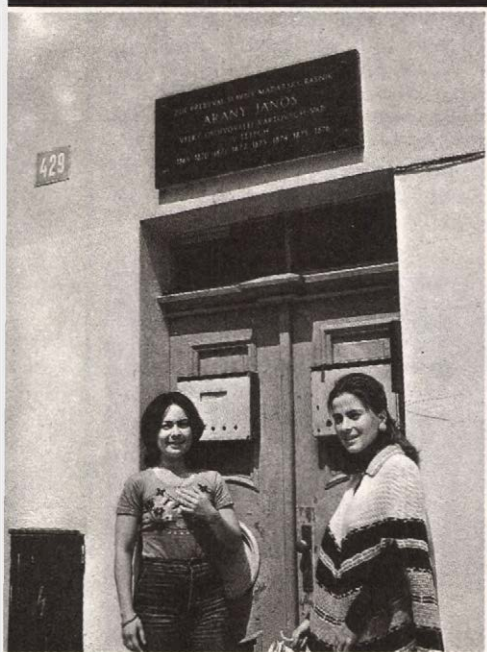
tak jellemzők népünk életére. Vietnam felszabadulása után kezdődött csak meg az ország igazi arculatát bemutató alkotások készítése. Azt a harcot szeretnénk a film adta keretek között megmutatni, amelyet népünk vívott a betolakodók ellen. Főleg erről a témáról készítjük most filmjeinket, évente tizedet.

Versenyfilmünk, az Első szerelem arról szól, hogy nálunk is épültek és épülnek pazar, pompás, szép házak, épületek, fejlődik az ország, gyorsan változik külső arculata, de a benső, az emberek lelkiállapota már lassabban. Mély nyomot hagyott mindenki a háború, lassan, fokról-fokra ocsúdnak csak föl az emberek.

– Önnek azt hiszem, nem sok ideje marad szétneézni a városban, mivel tagja a fesztivál nemzetközi zsűrijének...

– Nagy megtiszteltetésnek veszem, hogy meghívtak a tizenkét tagú nemzetközi zsűribé. Így a versenyfilmekről még nem mondhatok véleményt (beszélgetésünkkor még javában tartott a

Ebben a házban lakott Arany János, aki nyolc ízben járt Karlovy Varyban

Nemzeti Színház tagját kértem beszélgetésre.

– Marosvásárhelyen végeztem tanulmányaimat, majd a kolozsvári magyar színháznál dolgoztam éveken keresztül. Húsznál is több azoknak a román filmeknek a száma, amelyekben kisebb-nagyobb szerepeket kaptam. Két éve élek Budapesten, és az itt bemutatott filmek közül a Kisérettet Lublón címűben a női főszerepet alakítom. Most, hogy átszerveződött a Nemzeti Színház, ösztöl én is megválok a társulattól, Pécsre szerződtem a következő évadra.

– Ugy tudom, nem először jár Csehszlovákiában...

– Tavaly a dolgozók filmfesztiválján jártam Csehszlovákiában. A már említett film szerepelt akkor a fesztivál műsorán, és néhány kollégámmal együtt elkísértük a filmet az ország több városába. Engem már akkor is kellemesen meglepett, hogy az itteni közönség mennyire szereti a mozit, mivel mindenütt telt ház előtt folyt a vetítés. Erről egyébként most is megbizonyosodhatunk. Itt is szinte verekednek a jegyekért, nincs egy üres szék sem a vetítésen.

BULGARIA

A bolgár versenyfilm, a Nap szúrása, egyik érdekes színfoltja volt a fesztiválnak. A népes küldöttség egyik tagját, Szilvia Ranghelovát kérdezem a filmről. (A művész az egyik szófiai színház, a Könyv és Mosoly nevet viselő társulat tagja.)

– Küldöttségünk örömmel tapasztalta, hogy a csaknem háromórás versenyfilmünkről csak egy-két néző ment ki, és az utána tartott sajtótájékoztatón nagyon sok kérdést föltek az újságírók. Úgy érezzük, fontos témát tárgyal Irina Aktaseva és Hriszto Piszkov munkája: a környezetvédelmet és a munkaerő gazdálkodás problémáját állította a középpontba. Azt, hogy nem mindig tudunk megfelelően bánni az értékes, jó szakemberekkel, hogy egyéni tragédiákat okozhat a személyeskedés, a ki-

ÖKÖLJOG?

Ziar nad Hronom-ban történt az alábbi eset: Ján Gašparik rakoncátlanokódó kislia többször a lakótársak egyikébe dobta labdáját. A férfi először tréfának tekintette a dolgot, később figyelmeztette a gyereket, végülis megelégedve az észnet, erélyesen megfogta a kislit kezét és a szüleireh vezetete, hogy azok kellő szigorral oktasák őt illemre. A méltóságában megsértett Gašparik-papa ellenben fia megszidása helyett — a szomszédra támadt: hangosan ráförmedt, öklével „megsorozta” az arcát, aztán a ház bejárata elé lökdöste a meglepett férfit és ott még jópárszor belerúgott. A tettleges bántalmazás során a jóhiszeműen beketűró szomszéd agysérülést szenvedett. Ennek következtében először részben megbérelt, állapota utána súlyosabbá vált és rokanitá lett!

Az ügy — természetesen — bíróság elé került. A tárgyalás során kiderült, hogy Ján Gašparik féktelen és lobbanékony természetű ember, munkas-lakhelyén már a múltban is voltak kisebb-nagyobb nézeteltérései. Mivel azonban ezúttal nemesak a szocialista együltélés szabályai, hanem egyben a testi épség s az egészség elleni bűnözés paragrafusai ellen is vétett, három évi és négy hónapi feltétel nélküli szabadságvesztésre ítélték.

§ Egy másik példa: Jozef Kucej ittasan lépett be a púchovi vasútállomás vendéglőjébe. Odalépett a söntéshez és rummal „süritett” sört kért. Az ittas személyek kiszolgálását tiltó rendelet értelmében megtagadták a kérését, mire Kucejt féktelen dühroham kerítette hatalmába. Egy hirtelen mozdulattal lesodorta a pulton álló poharakat, az asztalokról lerántotta a terítőket, a padlóba gyúrta a kenyereket, aztán öklével a csapos arcába vágott s beszaladt a konyhába. Itt kést ragadott és először a vendéglő személyzetét, majd a peronon várakozó utasok testi épségét veszélyeztette. Durva magaviselete miatt „nézeteltérése” támadt az állomásfőnökkel is: először nyakon ragadta a vasutasistisztét s a falhoz lökte, aztán leszaggatta egyenruhájáról a gombokat.

A garázda tombolásnak csak a helyszínrre hívott redőrförjör vetett véget. Kucejt őrizetbe vették és a járási ügyészség rendbontással, testi épség s egészség elleni bűnözéssel, valamint emberölés esetleges szándékával vádolta őt. A bíróság a vád minden pontját igazoltnak találta és a féktelen haragra lobbant, már büntetést előleltü férfit három esztendei, szigorított börtönbüntetésre ítélté.

§ Ittasan tartott munkahelyére a dubnicai gépgyár alkalmazottja: Jan Chvalko. Mészen „megsértette” önézetét, amikor az üzemi őrség az útját állta, mondván: részeg embernek nem a munkahelyén, hanem otthon a helye. Chvalko italgözös fejébe szállt a vér és kíméletlenül rátámadt az üzemszolgálatban lévő portásnőre. Letépte róla a szoknyát, durván hátbavágta, aztán feltéltelt szabott: ha három percen belül nem kapja vissza belépő igazolványát, a portán „haj lesz” mindenkinek... A helyzet pattanásig feszült, amikor megérkezett a rendőrség és végülis Chvalko számára lett „haj”, hiszen ügye a Považská Bystrica-i Járásbíróság büntető tanácsa elé került. Mivel nem először állt vádlottként bíróság előtt, ezúttal már szigorúbb büntetéssel: egy esztendei szigorított szabadságvesztéssel sújtották.

§ Handlován, a Banik Szálló hangulatos borozójában vérbeli vadnyugati jelenetet provokált Marián Jurkovič. Nagyobb mennyiségű szeszes ital elfogyasztása után hirtelen az asztalra ugrott és magakészítette pisztolyából lövöldözni kezdett a borozó menyezetébe...

Az erőszakos cselekedetek többségének, így Jurkovič eredeti „tréfájának” is bírósági utójátéka volt. Az elsőfokú tárgyaláson a vádlottat komoly közrendbontás vádjával tíz hónapi feltételes börtönbüntetésre ítélték s két

A SZOCIALISTA
TÖRVÉNYESSÉG
VÉDELMEBEN

EMBERI
SOROK

esztendőre eltöltötték a kocsmák, borozók s egyéb nyilvános szórakozóhelyek látogatásától.

Ezt a bírói döntést az ügyész túlságosan enyhének találta és élt fellebbezési jogával. A kerületi bíróság helyet adott kérelmének és újratárgyalta az ügyet. Megállapította, hogy M. Jurkovič a borozó személyzetének figyelmeztetése ellenére sem hagyott föl a lövöldözéssel, valamint azt is, hogy rendbontás miatt nem először áll bíróság előtt. Hatálytalanította hát az elsőfokú bíróság ítéletét és a botcsinálta „serifet” hat hónapi feltétel nélküli szabadságvesztésre ítélté. Természetesen, az italtoltok és egyéb szórakozóhelyek látogatásának tilalma Jurkovič számára csak a szabadulását követő első napon kezdődik...

§ Sokan úgy tartják, hogy az ököljog gyakorlása csak a férfiak körében divat... Nos, néha az is előfordul, hogy nők kerülnek bíróság elé rendbontás és garázdaság vádjával! Kétségtelen, hogy sokkal ritkábban mint a férfiak, ám mégis... Erre is hadd szolgáljunk egy megtörtént példával.

Mária Valigurová, a Csehszlovák Államvasutak jegykezelője aznap Breznóban fejezte be szolgálatát. A többórás utazgatás, ki-beszállás után beült hát az állomás vendéglőjébe és kétféle három korsó sört s ugyanennyi féldecit is ivott. A szesz hatására megfellekedezett a fáradságról, jó kedvre derült. Elhatározta, hogy aznap már nem is adja alább, vidám lesz, vagy ha úgy tetszik, hát népiesen görbe napot tart...

Céljának megfelelően sorra látogatta e közép-szlovákiai város vendéglátóipari egységeit — mígnem egy helyen megtagadták tőle a további ital kímérését. Több sem kellett a kardos jegykezelőnek: táskáját a csaposhoz vágta, utána egy más vendég poharát ragadta meg s azzal próbálta fejbe találni az előírásához ragaszkodó kocsmároszt. A hangos pohárcsörömpölés kísérte rendbontásnak a rendőrség vetett véget és a hirtelen haragra gerjedt Valigurová bíróság elé került. Itt megállapítást nyert, hogy a vádlott — hasonló büntetésekért — nem először áll a törvény színe előtt, így ezúttal hat hónapi, szigorított börtönbüntetést kapott, valamint az okozott anyagi kár megtérítésére kötelezték.

A fenti példák világosan bizonyítják, hogy mennyire káros az „ököljog” alkalmazása. Ezt bizonyítja a szlovákiai bíróságok statisztikája is: évente minegy 4000 erőszakos és garázda egyén büntető pereit tárgyalják és a vádlottak egyharmada — elkövetett tetteik súlyának megfelelően — feltétel nélküli szabadságvesztéssel járó büntetést kap. Helyénvaló ezért bűnüldöző szerveink szigora, hiszen a garázdaság és az erőszak társadalmilag a különösen veszélyes törvénysértések sorába tartozik.

Természetes hát, hogy a szocialista törvényesség képviselői az ököljog „vitézzeivel” szemben nem ismernek kíméletet. Aki nézeteltéréseinek ilyen módszerrel akar véget vetni, annak közbiztonsági és igazságügyi szerveink határozott fellépésével kell számolnia. Bíróságaink a testi épség és az egészség elleni bűnözés visszaszorítását büntetőpolitikánk egyik központi feladatának tekintik.

BENNYOMÁSOK

fesztivál), csupán annyit jegyzek meg, hogy a csehszlovák versenyfilm, az Egy forró nyár árnyéka, Vlácil rendező munkája nagyon tetszett.

A város? Nagyon örülök, hogy első csehszlovákiai utam alkalmával ilyen világhírű, szép fűrdővárost ismerhettem meg, és bizom abban, hogy máskor is élvezhetem vendégszeretetüket. Megható, amikor az utcán, a parkban megállítanak a sétálók, autogramot kérnek és kérdezősködnek a filmről, hazámról. Jó érzés tölt el, hogy érdeklődnek művészetünk, életünk iránt, s ezután is szeretnénk köszönetet mondani az ország népének, hogy segített igazságos harcunkban, a béke megteremtése után is mellettünk áll, támogat.

MAGYARORSZÁG

Magyarország színeit András Ferenc Veri az ördög a feleségét című filmje képviselte, de ezenkívül szinte minden másnapra jutott egy-egy versenyen kívüli filmbemutató. Ilyen filmek voltak, hogy csak néhányat említsék, például a Magyarok, K. O., Kisérettet Lublón, Lúdas Matyi, Ök ketten... A küldöttség is népes volt. Nagy Rékát, a budapesti

csinyes irigykedés. Mindezt egy, a természetet óvó, féltő, szerető, környezetvédelmi munkát végző, vezető beosztású dolgozó sorsán át érzékelteti a film.

Nem törekedhettünk rövid beszámolóban teljességre, inkább csak képeket villantottunk fel, hiszen a világ számos országából érkeztek neves művészek, kritikusok, rendezők a filmfesztiválra, mint például az NDK-ból Erwin Geschonneck és Dean Read színeszek, Franciaországból Mari-José Nat, az ismert filmszínész, a Szovjetunióból Sztanyiszlav Rosztokij rendező és így sorolhatnám tovább... Őket sajnos nem tudtam „tollvégre” kapni, de bizom abban, hogy a bemutatott négy filmnek révén is sikerült közelebb hozni az olvasóhoz a fesztivál hangulatát, történéseit. Egyébként a csehszlovák filmforgalmazási szakemberek a versenyben és azon kívül bemutatott több filmet megvásároltak, s így ezekkel a közeljövőben a hazai közönség is megismerkedhet.

Z. J.

(A szerző felvételei)